

РІШЕННЯ № 46

Про розгляд звернення Голови Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Одеської області Рудницької Н.А.

«21» червня 2024 року

м. Київ

Рада адвокатів України, розглянувши звернення Голови Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Одеської області Рудницької Н.А. № 351/0/9-24 від 20 червня 2024 року щодо оприлюднення актів індивідуальної дії (рішень), які приймаються КДКА регіону та її палатами, та інших пов'язаних із цим питань, в межах компетенції звертає увагу на наступне.

Закон України «Про доступ до публічної інформації» визначає порядок здійснення та забезпечення права кожного на доступ до інформації, що знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом, та інформації, що становить суспільний інтерес.

Статтею 15 цього Закону визначений перелік даних, який розпорядники інформації зобов'язані оприлюднювати, зокрема, нормативно-правові акти, акти індивідуальної дії (крім внутрішньоорганізаційних), прийняті розпорядником.

У статті 6 названого Закону закріплено положення, згідно з яким конфіденційна інформація, таємна інформація, службова інформація є інформацією з обмеженим доступом.

Таємною визнається інформація, яка містить державну, професійну, банківську, розвідувальну таємницю, таємницю досудового розслідування та іншу передбачену законом таємницю. Порядок доступу до таємної інформації регулюється цим Законом та спеціальними законами (стаття 8 Закону України «Про доступ до публічної інформації»).

Під поняттям «професійна таємниця» може розумітися інформація, яка має обмежений доступ і виникає внаслідок здійснення професійної діяльності, зокрема, при здійсненні адвокатської діяльності.

Відповідно до ст. 22 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» адвокатською таємницею є будь-яка інформація, що стала відома адвокату, помічнику адвоката, стажисту адвоката, особі, яка перебуває у трудових відносинах з адвокатом, про клієнта, а також питання, з яких клієнт (особа, якій відмовлено в укладенні договору про надання правничої допомоги з передбачених цим Законом підстав) звертався до адвоката, адвокатського бюро, адвокатського об'єднання, зміст порад, консультацій, роз'яснень адвоката, складені ним документи, інформація, що зберігається на електронних носіях, та інші документи і відомості, одержані адвокатом під час здійснення адвокатської діяльності.

Дотримання принципу конфіденційності є необхідною і щонайважливішою передумовою довірчих відносин між адвокатом і клієнтом, без яких є неможливим належне надання професійної правничої (правової) допомоги, здійснення захисту та представництва. Тому збереження конфіденційності будь-якої інформації, яка визначена як предмет адвокатської таємниці Законом України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність" або становить персональні дані про фізичну особу, які охороняються законодавством з питань захисту персональних даних, є правом адвоката у відносинах з усіма суб'єктами права, які можуть вимагати розголошення такої інформації, та обов'язком щодо клієнта і тих осіб, кого ця інформація стосується (ст. 10 Правил адвокатської етики, затверджених 09 червня 2017 року Звітно-виборним з'їздом адвокатів України 2017 року, зі змінами).

Ця ж стаття Правил адвокатської етики забороняє розголошення відомостей, що складають адвокатську таємницю за будь-яких обставин, включаючи незаконні спроби органів досудового розслідування і суду допитати адвоката про обставини, що складають адвокатську таємницю.

Таким чином, захист і забезпечення додержання адвокатської таємниці є одним із найважливіших принципів у діяльності адвоката.

Згідно з частиною 1 статті 5 Закону України «Про захист персональних даних» об'єктами захисту є персональні дані.

Персональні дані - відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована (стаття 1 Закону України «Про захист персональних даних»).

Персональні дані Законом України «Про захист персональних даних» віднесено до конфіденційної інформації.

У частинах 2 та 3 статті 14 Закону України «Про захист персональних даних» передбачено, що поширення персональних даних без згоди суб'єкта персональних даних або уповноваженої ним особи дозволяється у випадках, визначених законом, і лише (якщо це необхідно) в інтересах національної безпеки, економічного добробуту, прав людини та для проведення Всеукраїнського перепису населення; виконання вимог встановленого режиму захисту персональних даних забезпечує сторона, що поширює ці дані.

Відповідно до статті 50 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури утворюється з метою визначення рівня фахової підготовленості осіб, які виявили намір отримати право на заняття адвокатською діяльністю, та вирішення питань щодо дисциплінарної відповідальності адвокатів. До повноважень кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури належать, зокрема, прийняття рішень щодо видачі свідоцтва про складення кваліфікаційного іспиту, прийняття рішень про зупинення або припинення права на заняття адвокатською діяльністю, тощо (частина 5 статті 50 цього Закону).

Аналогічні положення щодо компетенції кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури містяться в Положенні про кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури регіону.

Вища кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури є колегіальним органом, завданням якого є розгляд скарг на рішення, дії чи бездіяльність кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури (стаття 52 Закону).

Рада адвокатів України наголошує, що рішення кваліфікаційно-дисциплінарних комісії адвокатури, які приймаються на виконання повноважень, визначених Законом та Положенням про кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури регіону можуть містити конфіденційну інформацію, яка не підлягає розголошенню відповідно до Закону України «Про захист персональних даних» без згоди осіб, визначених у ч. 3 ст. 14 цього Закону; адвокатську таємницю у розумінні Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», розголошення якої забороняється; службову інформацію, яка також є інформацією з обмеженим доступом; тощо.

Згідно зі статтею 22 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» адвокату забороняється без згоди клієнта розголошувати відомості, що становлять адвокатську таємницю (будь-яка інформація, що стала відома адвокату про клієнта, а також питання, з яких клієнт звертався до адвоката,

зміст порад, консультацій, роз'яснень адвоката, складені ним документи, інформація, що зберігається на електронних носіях, та інші документи і відомості, одержані адвокатом під час здійснення адвокатської діяльності).

У частині 3 статті 10¹ Закону України «Про доступ до публічної інформації» зазначено, що публічна інформація, що містить персональні дані фізичної особи, оприлюднюється та надається на запит у формі відкритих даних у разі додержання однієї з таких умов:

1) персональні дані знеособлені та захищені відповідно до Закону України «Про захист персональних даних»;

2) фізичні особи (суб'єкти даних), персональні дані яких містяться в інформації у формі відкритих даних, надали свою згоду на поширення таких даних відповідно до Закону України «Про захист персональних даних»;

3) надання чи оприлюднення такої інформації передбачено законом;

4) обмеження доступу до такої інформації (віднесення її до інформації з обмеженим доступом) заборонено законом.

01 грудня 2020 року набрала чинність Конвенція Ради Європи про доступ до офіційних документів (ратифіковано Україною із заявами Законом від 20 травня 2020 року), відповідно до частин 1, 2 статті 3 Конвенції Ради Європи кожна Сторона може обмежувати право доступу до офіційних документів. Обмеження повинні бути чітко встановлені у законі, бути необхідними у демократичному суспільстві і бути пропорційними цілям захисту: а. національної безпеки, оборони та міжнародних відносин; б. громадської безпеки; с. попередження, розслідування та судового переслідування кримінальної діяльності; d. дисциплінарного розслідування; е. перевірки, контролю та нагляду з боку державних органів; f. приватного життя та інших законних приватних інтересів; g. комерційних та інших економічних інтересів; h. економічної, монетарної політики і політики обмінного курсу держави; і. рівності сторін у судовому провадженні та ефективного здійснення правосуддя; j. навколишнього середовища, або k. обговорень всередині державного органу або між такими органами стосовно вивчення питання.

У доступі до інформації, що міститься в офіційному документі, може бути відмовлено у разі, якщо її розголошення завдасть або ймовірно може завдати шкоди хоча б одному з інтересів, перелічених у пункті 1, якщо тільки відсутній переважаючий суспільний інтерес в оприлюдненні такої інформації.

Крім цього, Рада адвокатів України вважає за необхідне наголосити, що з огляду на триваючу війну в Україні, задля запобігання шкоди репутації або прав адвокатів, уникнення розголошення інформації, одержаної конфіденційно,

тощо, при опрацюванні запитів на публічну інформацію необхідно враховувати критерії передбачені у рішенні Великої Палати ЄСПЛ "Угорський гелсінський комітет проти Угорщини" (Magyar Helsinki Bizottsag v. Hungary, no.18030/11, 08.11.2016). Згідно згаданого рішення, Велика Палата ЄСПЛ зазначила, що питання, чи і в якій мірі відмова в доступі до інформації є втручанням в право на свободу вираження поглядів заявника, повинне оцінюватися в кожному окремому випадку та з урахуванням його особливих обставин (параграф 157). Для цього мають бути застосовані такі критерії: оцінка мети запиту; характер інформації, що запитується; оцінка ролі запитувача інформації в отриманні та поширенні її серед громадськості; оцінка готовності і доступності запитуваної інформації.

За змістом ч. 4 ст. 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації» саме до повноважень розпорядника інформації належить встановлення наявності чи відсутності підстав для обмеження у доступі до інформації, а отже управлінське волевиявлення розпорядника публічної інформації у формі відмови/обмеження до інформації має бути вмотивовано критеріями обмеження інформації згідно положень ст. 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації» так званого «трискладового тесту» та ч.ч. 1, 2 ст. 3 Конвенції Ради Європи про доступ до офіційних документів (ратифіковано Україною із заявами Законом України від 20 травня 2020 року № 631-IX).

Рада адвокатів України бере до уваги, що за приписами частини 8 статті 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації» обмеженому доступу підлягає інформація, а не документ. Якщо документ містить інформацію з обмеженим доступом, для ознайомлення надається інформація, доступ до якої необмежений. Тобто, у такому випадку, надається копія документа у визначеному законодавством порядку, із закриттям (вилученням або ретушуванням (залишивши порожніми відповідні розділи)) частини інформації, доступ до якої обмежено.

Обмежуючи доступ до інформації Вища кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури та кваліфікаційно-дисциплінарні комісії адвокатури повинні застосовувати алгоритм «трискладового тесту»:

- якому з інтересів відповідає обмеження доступу (національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи кримінальним правопорушенням, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя);

- чому обмеження доступу відповідає зазначеному інтересу (збереження адвокатської таємниці - для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно; захист персональних даних – інтерес захисту права на приватність, для захисту репутації або прав інших людей; тощо);

- чи переважає шкода від оприлюднення/надання такої інформації суспільному інтересу в її отриманні.

Отже, Вища кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури та кваліфікаційно-дисциплінарні комісії адвокатури оприлюднюючи (поширюючи) інформацію передбачену статтею 15 Закону України «Про доступ до публічної інформації» повинні дотримуватись обов'язку збереження адвокатської таємниці та захисту персональних даних вилучаючи обмежену інформацію шляхом ретушування або іншим можливим способом, а також з урахуванням всіх вимог «трискладового тесту».

Також Вища кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури та кваліфікаційно-дисциплінарні комісії адвокатури оприлюднюючи (поширюючи) інформацію, яка за Законом є предметом адвокатської таємниці або конфіденційною інформацією, повинні забезпечувати виконання вимог встановленого законодавством режиму захисту адвокатської таємниці та конфіденційної інформації вилучаючи інформацію з обмеженим доступом шляхом ретушування або іншим способом, а також з урахуванням всіх вимог «трискладового тесту».

Враховуючи наведене, з урахуванням пропозицій та зауважень членів Ради адвокатів України, керуючись Законом України «Про доступ до публічної інформації», статтями 55, 57 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Положенням про Раду адвокатів України, Регламентом Ради адвокатів України, **вирішила:**

1. Зобов'язати Вищу кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури та кваліфікаційно-дисциплінарні комісії адвокатури у разі оприлюднення ними рішень, прийнятих на виконання своїх повноважень, у тому числі надання відповідей на запит про надання публічної інформації, дотримуватися положень Конвенції Ради Європи про доступ до офіційних документів, вимог Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (щодо збереження адвокатської таємниці) і Закону України «Про захист персональних даних».
2. Звернути увагу, що обмеження доступу до інформації в рішеннях, прийнятих Вищою кваліфікаційно-дисциплінарною комісією адвокатури та кваліфікаційно-дисциплінарними комісіями адвокатури

на виконання своїх повноважень, має бути здійсненне із застосуванням «трискладового тесту» відповідно до положень статті 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації».

3. Наголосити, що кваліфікаційно-дисциплінарні комісії адвокатури не створюють інформацію щодо списків адвокатів, які своєчасно не сплатили щорічні внески на забезпечення реалізації адвокатського самоврядування, а також списки адвокатів, які не виконали приписи Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та Порядку підвищення кваліфікації адвокатів України, затвердженого рішенням Ради адвокатів України від 03 липня 2021 року № 63, зі змінами щодо підвищення кваліфікації, оскільки не є володільцями або розпорядниками такої інформації.
4. Секретарю Ради адвокатів України про прийняте рішення повідомити Вищу кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури, кваліфікаційно-дисциплінарні комісії адвокатури та заявника.

Голова Ради адвокатів України

/підпис/

Лідія ІЗОВІТОВА

Секретар Ради адвокатів України

/підпис/

Ігор КОЛЕСНИКОВ